

CRKVA U HRVATSKOJ U PERSPEKTIVI EUROPSKOG DRUŠTVA

Danijel CRNIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
crnicd@theo.kbf.h

U dva tisućljeća svojeg postojanja povijesna Kristova Crkva, vjerna svojoj prebogatoj tradiciji, želi duboko biti ukorijenjena u sadašnjost koju živi te usmjerena budućnosti kojoj se u posluhu Kristovoj volji nada, ostajući pritom vjerna Bogu koji je šalje i čovjeku kojem je poslana biti znakom Božje prisutnosti na zemlji. Crkva ukorijenjena na Kristovu evanđelju, svoje korijene, kao i svoju baštinu stoljećima je čuvala, branila i hranila neumorno naviještajući Krista, jedinog otkupitelja svijeta, te evangelizirajući generacije koje su nadolazile i koje danas nadolaze.

Danas se Crkva u Europi suočava sa svojevrsnim gubitkom kršćanskog pamćenja te s ugroženošću svojih kršćanskih i crkvenih korijena na kojima je sazdana. Europu danas nagriza rascrkvjenje i dekristijanizacija. Praktični agnosticizam i religiozni indiferentizam mnoge Europljane ostavlja na nesigurnu tlu, naime, ostavlja ih živjeti bez duhovnih korijena. Crkva se u većini europskih zemalja nalazi u dubokoj krizi koju karakterizira duh konsumerizma te širenje različitih sekta, zatim zabrinjavajući porast broja rubnih kršćana s jedne i onih koji više ne vjeruju s druge strane.

U tom kontekstu je ovogodišnji Teološko-pastoralni tjedan, koji već više od pola stoljeća kao koncilska neusporediva i kontinuirana ustanova permanentne edukacije prezbitera hrvatskoga govornog područja okuplja prezbitere

i biskupe te određen broj laika, pozvan promišljati o pozicioniranosti Crkve u Hrvatskoj danas, koja je odavno dio europskog društva, a već sutra će biti i dio Europske unije. Slijedom promišljanja tematike koju obrađuje ovogodišnji Teološko-pastoralni tjedan s temom *Crkva u Hrvatskoj u perspektivi europskog društva*, nameće se prevažno pitanje: Jesu li ugroženi oni kršćanski i crkveni hrvatski korijeni kojima smo bili vjerni stoljećima te hoće li ti korijeni u svijesti hrvatskih građana, a navlastito hrvatskih vjernika unutar Europske unije sutra biti dovoljno snažni da očuvaju hrvatski vjernički i nacionalni identitet?

Činjenica je da Europi nikada nije manjkalo simbola kršćanske prisutnosti, dok su danas ti simboli zastrti neprestanim razvojem sekularizma. Proces sekularizacije kao da je Europi nametnuo *novi identitet*, unutar kojeg dolazi do sve veće individualizacije. Dok se sekularizaciju isprva promatralo kroz gubitak odnosa prema Svetome i Transcendentnome, dotle se individualizaciju može iščitavati kroz optiku rastuće sakralizacije osobe. Individualizam posljedično rađa slabljenjem solidarnosti, a na njega se nadovezuje etički i religijski pluralizam koji doprinosi sekularističkoj interpretaciji kršćanske vjere. Takva interpretacija vjere pospješuje vjersko neznanje, a kršćansku otajstvenu obrednu matricu zamjenjuje sekulariziranom, koju karakterizira *konzumiranje* kršćanskih bogoštovnih čina i obreda, osobito obreda prijelaza bez zbiljskog prihvaćanja sadržaja vjere te bez prijanjanja uz osobu Isusa Krista.

Jedan od najsnažnijih procesa koji je pogodio vjernike u Hrvatskoj zasigurno je *proces religiozne diferencijacije i raslojavanja*, unutar kojeg je zamijećen pomak ka nominalnim vjernicima te istodobno povećanje kategorije crkveno neopredijeljenih. Trend opadanja vjerovanja u pojedine istine kršćanskog *Creda* te povećanog pada povjerenja u Crkvu doveo je do opadanja crkvenosti, koju prati sve veće nesnalaženje i introvertiranost službene Crkve u novonastalim okolnostima. Dok se na tlu do jučer kršćanske Europe rađa nova kulturološka paradigma koja se često pokazuje protivnom evanđelju i dostojanstvu ljudske osobe te kršćanskim vrednotama, dotle Crkvi u Hrvatskoj već duži niz godina ne uspijeva u potpunosti prevladati komunizmom nametnutu višedesetljetnu getoizaciju. Izazvana navedenim procesima i trendovima kao svojevrsnim znakovima vremena službena Crkva u Hrvatskoj do danas nije pronašla adekvatne teološko-pastoralne odgovore i modele, odnosno nije se uspjela uspješno pozicionirati u novim promjenama koje su zahvatile hrvatsko društvo u cjelini.

Europa, a zajedno s njome i Hrvatska, snažno je pogođena krizom vrednota te krizom prenošenja vjere, budući da mnogi kršteni Europljani žive kao da Boga nema (*etsi Deus non daretur*). Stoga se kao neodgodiva zadaća Crkve

u Europi nameće ponovno oživljavanje europskih kršćanskih i crkvenih korijena upravo evangelizacijom kulture, evangelizacijom sekulariziranoga europskog identiteta te reformom sadašnje pastoralne paradigme koja se pokazuje neučinkovitom u prenošenju vjere. Crkvi u Europi, a posebice Crkvi u Hrvatskoj, predstoji bolan ali neizbježan prijelaz iz naslijeđenoga pocrkvenjenog kršćanstva u poosobljeno, odraslo kršćanstvo koje ozbiljno uzima središnje značenje iskustva vjere unutar kršćanskog identiteta. Crkva u Europi i Crkva u Hrvatskoj nanovo moraju otkriti preoblikovateljsku snagu kršćanstva, koja se oduvijek i zauvijek nalazi u naviještanju i životnom svjedočenju te pokazivanju primata Boga i njegova evanđelja u svakom vremenu te u svim kulturno-povijesnim oblikovanostima i okolnostima. U toj prevažnoj zadaći, odnosno u tom vlastitom od Krista naloženom poslanju, povijesna Kristova Crkva u Europi, a napose Crkva u Hrvatskoj, mora se više negoli dosad oslanjati na vjernike laike u njihovoj nezamjenjivoj ulozi naviještanja i služenja evanđelja nade, kako laici ne bi i dalje ostali neiskorišten potencijal koji leži u čekaonici neobraćenih srdaca i mozgova te u zakočenoj koncilskoj obnovi.

Europa se što prije mora dati u potragu za svojim novim licem koje ima kršćanski odraz te koje se zrcali u promicanju i ostvarivanju globalizacije u solidarnosti (*Ecclesia in Europa*, 112), pri čemu se valja osloniti na istinske vrednote koje svoj temelj pronalaze u univerzalnom moralnom zakonu upisanom u srce svakog čovjeka. Europa i Hrvatska u Europi pozvane su otkrivati savjest kao mjesto služenja istine i dobrote te mjesto odgovornosti pred Bogom i ljudima. Vjerujemo da je i ovogodišnjim Teološko-pastoralnim tjednom Crkva u Hrvatskoj obogaćena novim spoznajama o sebi, svojoj naravi i svojem poslanju, o svojem današnjem položaju te svakako o svojim obvezama prema Bogu i čovjeku.